

\bar{x} . 4820 - 222 / 1936-37 - 1937. III. 17. - vegyes - politika pól.;
4856 - 258 | " " - " IV. 15. - politika pól - szlts.;
5002 - 404 | " " - " VI. 25. - történeli - szlts.;
 \bar{x} . 5150 - 116 / 1937-38 - " XII. 16. - kétkes - egyh.

Nyírczyháza, Gyaboles m. 1915. XI. 28. írt.

Avatási áhíat: 471 / 1937-38.

Rep: 1937. XII. 18.

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

435 1937 / 1938 szám.

Érk: 19 1937 DEC. - 9. hó n.

Előirat: _____

Érh. melléklet: _____ Utóirat: _____

Bizáltnak kiadatik:

Dr. Kovács Andor

" Zachár Gyula
professzor munkáit.

Debrecen 1937. dec.

[Handwritten signature]
e. i. dékán. *[initials]*

[Handwritten signature]
Előirat
xii/11

[Handwritten signature]
Kovács

[Handwritten signature]
Előirat
Dr. 1937 xii/16

[Handwritten signature]
Zachár Gyula

A R A B L Á S É S Z S A R O L Á S

Doktori értekezés a büntetőjog köréből.

Beadja:

Böhm Béla

jogszigorló

Böhm Béla

Nyiregyháza.
Kossuth u. 3.

F O R R A S O K :

Finkey Ferenc : A magyar büntetőjog
tankönyve /Grill kiadás
Bpest/

Edvi Illés Károly: A magyar büntetőtörvény-
könyv magyarázata.
/Révai kiad. Bp. 1909./

Edvi : Az anyagi büntetőtörvények.
/Grill kiad. Bp. 1907./

Isaak Gyula: Büntetőtörvénykönyv.
/Grillkiad. Bp. 1930./

Jogi Hirlap Döntvénytára 1931. évi kiad.

Jogi Hirlap 1933- 1937. számai.

Mint általában a tudomány fejlődése során, az egyes tudományterületekben, fogalmak, tételek, megállapítások elavulnak, változnak s a régiek helyét újak foglalják el, úgy a büntetőjogtudomány is, mint az emberi szellem fejlődésének egyik legjellegzetesebb fokmérője, állandó fejlődése során egyrészt a fogalmak tisztázásával, másrészt az élet által felszínre dobott új tényállások kényszerítése folytán, egyes régi büntetőjogi tételeket elhagy, megváltoztat s vagy ezek helyébe, vagy pedig a régiektől teljesen függetlenül újakat és újakat alkot.

Ertekezésem tárgyául választott két

bűncselekmény a rablás és zsarolás közül -bár mindkettőnek a nyoma már a római jogban megtalálható- az előbbi már a legrégebb jogokban is, ha nem is egészen a mai meghatározás formájában, mint külön önálló bűncselekmény ismeretes, az utóbbi azonban csak a XIX. század jogtudományában kerül felszínre s a magyar jogalkotásban is csak az 1843-as javaslatban található legelőször s a legelső törvényi szabályozásban a BTK-ben részeseül.

A rablás éppugy, mint a zsarolás nagyon ellen, személyek elleni erőszak és fenyegetés által eikövetett jogtalan támadás. Míg azonban a rablásnál használt, hogy úgy mondjam drasztikusabb erőszak és fenyegetés veszélyességének lényegét már a római császári kor, de a jogérzékében ettől jóval primitivebb germán és más korabeli jogok alkotói is érzékelné tudták, addig a zsarolásnál hasz-

nált erőszak és még inkább fenyegetés sokszor nün-
ánszokon muló jogatalanságának felismerésére s
ezekből a magánosokon keresztül, a közzel szemben
való támadás veszélyességének meglátására, egyrészt
a modern jogtudomány szélesebb látókörére volt
szükség, másrészt pedig a fejlődő gazdasági élet
és kultúra által teremtett nagyobb megtámadhatá-
si felületek tették szükségessé a zsarolásnak,
mint büntetőjogi fogalomnak, a megalkotását és tör-
vényi szabályozását.

A két bűncselekmény közös vonása, a személyek
ellen alkalmazott erőszak és fenyegetés, a rablást
és zarolást oly közel hozza egymáshoz, hogy határa-
ik az érintkezési pontokon sokszor csak nehezen
különböztethetők meg s éppen ez az oka, hogy a bi-
rói gyakorlatban is nem egyszer találkozhatunk
olyan esettel, hogy míg az alsóbiróságok valamely

tényállás alapján rablás bűncselekményét látják fennforogni, addig a Kuria azonos tényállás mellett zsarolás bűncselekményét állapítja meg, vagy fordítva.

A két cselekmény elkövetési módjának ez a közös vonása az oka annak is, hogy a magyar Btk. és egyes más európai büntetőtörvénykönyvek is a rablást és zsarolást egy fejezetben, egymás mellett tárgyalják, kiemelve és megkülönböztetve azokat más vagyon elleni bűncselekményektől.

Értekezésem célja^{is} a két bűncselekmény tárgyalása során - e szerény értekezés terjedelmének kereteihez képest - a tényálladási elemek megvilágítása mellett, egyrészt rámutatni e két bűncselekmény közös vonásaira, másrészt rámutatni azokra az elhatároló vonalakra, amelyek e két lényegében és büntetőjogi hatásában egymástól mégis lényege-

sen különböző bűncselekményt elválasztják.

Hogy kitűzött célokat elérhessem szükségesnek tartom a rablás és zsarolás tényálladási elemeit külön-külön megvilágítani s ezután a két bűncselekmény közötti párhuzamot megvonni.

A büntetőtörvénykönyvünk XXVII. fejezetében tárgyalta rablás és zsarolásra vonatkozó szakaszok közül a 344-349.§-ok a rablásra, a 350-353.§-ok pedig a zsarolásra vonatkoznak s csupán a fejezet utolsó szakasza a 354.§. vonatkozik mindkét bűncselekményre, nevezetesen az ezek esetében kiszabandó mellékbüntetésről tartalmaz intézkedést.

Ássuk tehát előbb a rablásra vonatkozó szakaszok szövegét:

Btk. 344. §.

"Aki idegen ingó dolgot annak birtokosától

vagy bírálójától -ez vagy más jelenlevő ellen alkalmazott erőszakkal vagy fenyegetéssel/347.§/ azon célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa: a rablás büntetettét követi el."

345. §.

"Rablásnak tekintetik, ha a tettenkapott tolvaj, a lopás véghezvitele, vagy a lopott tárgy megtartása végett, erőszakot, vagy fenyegetést használ."

346. §.

"Rablásnak tekintetik a lopás: ha oly módon követik el, hogy véghezvitele céljából valamely személy öntudatlan, vagy védelmére tehetetlen állapotba helyeztetik."

347. § .

"Fenyegetés alatt a 344. és 345. §§. esetében oly cselekmény közvetlen elkövetésével való fenyegetés értetik, mely által a fenyegetettnek, vagy hozzátartozójának, vagy valamely jelenlevőnek éle-

te, testi épsége, vagy vagyona súlyos veszélynek tétetik ki."

348. s.

"A rablás öt évtől tiz évig, a 346. s. esetében pedig öt évig terjedhető fegyházzal büntetetik."

349. s.

"Tiz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetetik a rablás, ha:

1. a tettes rablás, vagy zsarolás miatt már meg volt büntetve és emiatti utolsó büntetésének kiállása óta tiz év még nem telt el,

2. a rablással a szándékos emberölés kísérlete, vagy súlyos testisértés is követtetett el,

Ha pedig szándékos emberölés is követtetett el, a büntetés életfogytig tartó fegyház leendő."

Amint a fenti szakaszokból látjuk, a

törvény különbséget tesz maga szoros, tehát a szó fogalmi értelmében vett rablás és a törvény által rablásnak minősített másik két bűncselekmény között.

A 344.§-ban leírt szoros értelemben vett rablás lényegileg abban áll, hogy az idegen ingó dolgot a tettes másnak a birtokából, vagy birtalatlától, személy ellen alkalmazott erőszakkal, vagy fenyegetéssel elveszi. A főmotivum tehát itt az erőszak és a fenyegetés, a másik konstitutív elem az idegen vagyon elleni jogtalan támadás.

Az ebből folyik, hogy a rablásnál a jogi tárgy és a cselekvés kettős, vagyis a rablás kettős jogsérelmet és kettős, mégpedig egymással okozati összefüggésben levő cselekvést feltételez. A jogi tárgy egyrészt az erőszak, vagy fenyegetés által megsértett személyes szabadság, más-

részt pedig a jogtalanul elvett ingó dologra vonatkozó tulajdonjog, illetve birtok, vagy birtoklás joga. A cselekvés kettősségét pedig először az idegen dolog tulajdonosának, birtokosának, vagy birtoklásának vagy bármely más jelenlevő személynek erőszakos megtámadása, vagy fenyegetése, abból a célból, hogy a tettes a dolgot elvehesse, másodszor pedig az idegen ingó dolog elvétele adják.

Az erőszak lényegére a törvény kifejezetten nem ad utbaigazítást. A 349. §. 2. pontjából azonban az következik, hogy az legfeljebb a könnyű testisértésig mehet el, mert ha bár a súlyos testisértés okozásával, vagy ennél súlyosabb, az emberi élet kioltására irányuló cselekmény alkalmazásával elkövetett rablást is, egészen a szándékos emberölésig bezárólag - törvényes egységet alkotva ezekből - még mindig rablásnak tekinti a törvény, ezeknél az eseteknél azonban már szüksé-

gesnek találta a súlyosabb minősítést s ezzel a rablás egyszerű esetére kiszabott büntetésnél súlyosabb büntetés kiszabását.

A testisértéssel kapcsolatos rablásnál, tehát csak a súlyos testisértés esetére intézkedik külön a törvény, törvényes egységbe foglalva azt a rablással, miért is a bírói gyakorlat a könnyű testisértéssel kapcsolatos rablásnál, a könnyű testisértést nem bírálta el külön bűncselekményként, hanem kimondotta, hogy a rablás közösen elkövetett könnyű testisértés a rablás kiegészítő eleme. /Kuria:BJT.XXXIII.29./Az újabb bírói gyakorlat azonban, ugyanabóól a körülményből kiindulva, hogy a törvény a könnyű testisértést a rablással egységes cselekménybe nem foglalja, odairányul, hogy e vétség a rablással anyagi halmazatban álló módon, külön bűncselekményt alkot. /K.6864/ 1925.-B.XIX.113./

A bírói gyakorlat ezen újabb álláspontja szerint, a rablás egyszerű eseténél használható erőszak felső határa tehát a könnyű testi sértésig nem terjedő személy elleni erőszakokodás. A minősített rablásnál pedig -értve ezalatt természetesen azt, amikor az alkalmazott erőszak mértéke minősíti a cselekményt és nem az előző büntetett-ség- az erőszak alsó határa a súlyos testisértés vétsége, a felső határa pedig a szándékos emberölés, amiből folyik, hogy a rablással kapcsolatosan elkövetett gyilkosság, vagy gyilkosság kísérlete nem olvad már bele a rablásnak a 349.§. által minősített eseteibe, hanem a 344.§ szerinti rablással képez anyagi halmazatot.

Ezekszerint a testi épség és az élet ellen rablási célzattal elkövetett bűncselekmények közül csak a könnyű testisértés és a gyilkosság az,

ami nem olvad bele a rablás egyszerű, illetve minosított tényálladékába, hanem az anyagi halmazat szabályai szerint ítélendő meg a cselekmény ezek fennforgása esetén. De ebből a könnyű testisértésre vonatkozó gyakorlat ingadozó.

A rablási erőszak ilyen irányu határainak megvonása után lássuk tehát mi az az alsó határvonal, ami az ingó dolog jogtalan elvételét rablássa minosíti.

„Indulási pontul vegyük figyelembe azt a körülményt, hogy a rablás tulajdonképen erőszakos lopás, ami a tulajdonos, vagy birtokos, illetve birtaló jelenlétében történik. A lopás tényálladékához hozzátartozik, hogy a tolvaj a dolgot a tulajdonos, birtokos, vagy birtaló beleegyezése nélkül vegye el. A rablásnál is fennforog ez a beleegyezés hiánya, sőt itt már tovább megy a tulajdo-

nos, birtokos, vagy birlaló és nemcsak, hogy nem egyezik bele a dolog elvételébe, hanem egyenesen fizikai erejével is védelmezi azt a jogtalan elvevővel szemben. A rablási erőszaknak tehát a támadó által használt az a fizikai erő tekintendő, ami a dolog visszatartására irányuló ellenállás legyőzésére alkalmas. Nem jelenti ez azonban azt, hogy az erőszaknak okvetlenül nagyobb fokúnak, u. n. vis absolutának kell lenni, mert az erőszaknak legkisebb mértéke is alkalmas a rablás megállapítására, ha az a sértettet ellenszegülésre képtelenné teszi. Tehát nemcsak az olyan erőszak tekintendő rablási erőszaknak, amikor pl. a tettések megragadják az országúton a vásárba tartó marhakereskedőt s földreteperve, karjait lefogva, elveszik tőle a pénztárcáját, hanem az erőszaknak az a módja is, amikor pl.

a tettes a sértettnek a szemébe paprikát szór és elveszi tőle az ingóságot, mert ebben az esetben is az alkalmazott, egyébként kisebbségi erőszak által a sértettet egészen lenyűgözte és az ellentállásra teljesen képtelenné tette.

Viszont ezzel egyértelmű az, hogy ha csak azon erőszak minősíthető rablási erőszakkak, ami a sértettnek az eltulajdonított ingóság visszatartására, megvédelmezésére irányuló ellenállását, akaratát nyugtázza le, nem tekinthető rablási erőszakkak, a csupán a dolog elvételénél alkalmazott erőszak, amikor tehát az személy ellen nem is irányult. Így pl. ha a zsebtolvaj a tömegben a sértett aranyóráját és láncát akként veszi el, hogy megragadja és kiszakítja a láncot a sértett gomblyukából s mielőtt a sértett bármiféle ellenállást is alkalmazhatott volna, elillan.

Az erőszaknak tehát a sértett ellenállását kell lenyügözni, de ha a sértettnek nem is állott módjában ellenállni, a cselekmény nem rablás.

Az azonban közömbös, hogy a sértett egyéni tulajdonságainál fogva képes volt-e komoly ellenállást kifejteni, vagy sem: ehhez képest a Kuria rablás miatt ítélte el a vádlottat, aki a serdületlen kora, nála gyengébb erejű gyermekkel dulakodást kezdett, földhözvágta s az általa elejtett ingóságát elvette.

Az alkalmazott erőszaknak azonkívül mindig olyan viszonyban kell lennie a dolog jogtalan elvételével, amint az eszköznek a céllal, vagyis az erőszakot mindig az idegen dolog jogtalan megszerzésének céljából kell alkalmazni. Tehát, ha az erőszak bármely más animussal alkalmaztatott, mint pl. ha a tettes bosszúból

leüti a sértettet, de rablási szándék nélkül s azután látva, hogy az ellenállásra képtelen, kiveszi a zsebéből a pénzt, nem létesül rablás, mert az eltulajdonítási szándék az erőszakra irányuló szándékkal egyidejűleg még nem állott fenn, hanem csak később keletkezett.

Igy a Kuria súlyos testisértés és lopás vétségének minősíti a következő tényállást: Vádoltak, hogy egyiküknek bántalmazását megtorolják, a sértett után szaladtak, azt együttesen megtámadták, ütlegelték és 20 napon belül gyógyuló sérülést okoztak rajta. Amikor pedig a sértett az ütlegelés folytán elesett, elvették a sértett mellényének belső zsebében volt, 153 P-t tartalmazó pénztárcát. - Az ítélet indokolása az, hogy a tényállásban nincs adat, hogy avadtak a sértett leveréséig elmúlt idő alatt egymással megal-

lapodtak volna abban, hogy a sértettől valamit jogtalan eltulajdonítási szándékból elvesznek, vagy akércsak egyikükben is ilyen szándék keletkezett volna. Más következtetésre tehát ez a tényállás nem nyújt alapot csak arra, hogy ez a szándék akkor keletkezett bennük, amikor a sértett elesése után meglátták annál a pénztárcát. Mindaz, ami ténykedésükben az erőszak fogalma alá vonható, az elvételi szándék keletkezése előtt pusztán az együttes bántalmazási szándék végrehajtásaképpen történt és így a kifejtett erőszak nem volt az elvétel eszköze és nem is azzal együtt alkalmaztatott. "em minősíthető vádlottak cselekménye rablásnak, mert azt a különböző időpontokban keletkezett kétféle szándék, két egymástól különálló cselekményre osztja.

Végül, a törvény szavai szerint, nemcsak a birtokos, vagy birtoló ellen, hanem más jelenlévo személy ellen alkalmazott erőszak is hozzájárul a rablás tényálladékanak megállapításához, -ig. pl. az az ellen alkalmazott erőszak, aki a tulajdonost a dolog birtokában meg akarja védeni. Természetes az erőszakot itt is a dolog jogtalan elvétele céljából kell, hogy alkalmazza a tettes, mert egyébként nem rablás, hanem más bűncselekmények halmazata áll elő.

Míg a törvény az erőszakra vonatkozólag nem nyújt kifejezetten utbaigazítást, addig a fenyegetésre vonatkozólag, a 347.§-ban határozott irányelveket nyújt, amikor azt mondja, hogy a fenyegetés alatt oly cselekmény közvetlen elkövetésével való fenyegetést kell érteni, mely által a fenyegetettnek, vagy hozzátartozójának, vagy

valamely jelenlevőnek élete, testi épsége, vagy vagyona súlyos veszélynek tétetik ki.

Ebből a szakaszból a legelső kiemelendő meghatározás az, hogy valamely veszélyes cselekmény k ö z v e t l e n elkövetésével kell fenyegetőzni a tettesnek. A veszély tehát, mintegy a feje felett függ a fenyegetettnek és nem valami későbbi időben bekövetkezhető súlyos sérelemre céloz a fenyegetés. "em rablási fenyegetés tehát, ha a sérette azzal fenyegeti a sértettet, hozzátartozóját, vagy más jelenlevőt, hogy ha nem adják oda a jogtalanul eltulajdonítani szándékolt ingósgot, akkor másnap valamelyiküket agyonlövi, mert a fenyegetés nem közvetlen bekövetkező veszélyre céloz." em létesül rablás olyan fenyegetés esetében sem, amikor a fenyegetés nem jelenlevő ellen irányul, tehát dacára annak, hogy a törvény a hoz-

zátartozókat külön kiemeli, a helyszínen, vagy ennek közvetlen közelében jelen nem levő hozzátartozó ellen irányuló veszélyes cselekménnyel való fenyegetés, tekintve, hogy ez közvetlenül nem következhet be, a dolog jogtalan elvétele mellett sem állapítja meg a rablást.

De a fenyegetésnek olyannak is kell lenni, hogy az alkalmas legyen olyfokú félelem felidézésére, hogy a megfenyegetett az ellenállást kizártnak tekintse s ennek folytán a jogtalanul eltulajdonítani akart dolog védelmezésétől önként elálljon. Ilyen fenyegetés, ha valakire fegyvert fognak azzal, hogy vagy odaadja a pénzét, vagy lelövik, még akkor is, ha a fegyver esetleg nincs is megtöltve, de arról a megfenyegetett sértett nem tud.

Nem állapította azonban meg a rablást a Kuria akkor, amikor a vádlott fenyegetései főrészen

csak szóbeliek voltak s a nála levő forgópisztollyal sem fenyegetőzött közvetlen valaki ellen, hanem azt csak csattogtatta, ami a jelenvolutakra azt a benyomást tette, hogy a pisztoly meg sem volt töltve: vádlott fenyegetései tehát itt, a Kuria szerint, még csak megközelítőleg sem bírtak a 347.§-ban meghatározott veszélyes fenyegetés jellegével.

A fenyegetést nemcsak azzal lehet elkövetni, hogy a tettes a közvetlenül bekövetkezendő súlyos veszélyt, fenyegető magatartása mellett, szóbelileg is kilátásba helyezi, hanem megfélemlítő magatartással is. Rablás létesül tehát akkor, ha a tettes az elvétel alkalmával megfélemlítés végett lövéseket tesz s rablás forog fenn akkor is, mikor fegyveres megjelenésben, erőszakos fellépésben és bottal való hadonászásban megnyilvánul.

nuló fenyegetéssel kényszerítették sértett az elvétel tüzésére.

A fenyegetésnek éppugy, mint az erőszaknak, személy ellen kell irányulni, bár a 347. §. azon kitétele, hogy "vagy vagyona súlyos veszélynek tétetik ki" ezzel ellentétesnek látszik. Az ellentét azonban csak látszólagos, mert bár a törvény, az erőszakkal szemben, a fenyegetésnél a vagyona is kiterjeszti a tényálladási megjelölést, ha azonban pl, azt az esetet vesszük, amikor a rabló a tulajdonos házában, ettől a pénzt azzal a fenyegetéssel követeli, hogy, hogy megtagadás, vagy vonakodás esetén rögtön felgyújtja a házat, - bár ez nem személyre, hanem a vagyona-ra vonatkozik, mégis kétségtelenül a tulajdonos, tehát személy elleni fenyegetést képez.

Az eddig előadottak a rablásnál alkal-

mazott erőszakra és fenyegetésre, mint a rablásnak személyes szabadságot sértő elemeire vonatkoznak. Most lássuk a rablás másik tényálladási elemét, az eltulajdonítási elemet.

A dolog, aminek elvételére irányul a cselekmény, csak ingó dolog lehet, tehát ingatlanok erőszakkal, vagy fenyegetéssel való elfoglalása nem esik a rablás tényálladéka alá. Az erőszakkal, vagy fenyegetéssel elvett dolognak, a törvény szavai szerint, idegennek kell lenni, amiből következik, hogy a tettes, ha a saját dolgát veszi el, az egyébként rablási tényálladék megállapítására alkalmas erőszakos, vagy fenyegető módon, nem rablás bűncselekménye, hanem, mint később látni fogjuk, zsarolás léte-sül.

Bár érzében az elkövetési cselekedet a

dolog "elvétele", ez nem értelmezendő szorosán, a szó materiális értelmében, hanem kiterjed arra az esetre is, midőn a kényszerítés folytán maga a megtámadott adja át a dolgot a rablónak. Így a Kuria rablás tényálladékát látta fennforgni, akkor amikor a vádlottak a sértettek szekerét feltartóztatták, a sértetteket a szekerről leszállították, kezeiket szíjjal összekötötték, majd leoldották róluk a köteléket, amikor is a vádlottak a sértettek "együttműködésével" a sértettek szekeréről a saját szekerükre két hordó bort tettek át, mert a sértettek a vádlottak erőszakos fellépése és fenyegető magatartása folytán működtek együtt a vádlottakkal a bornak azok szekerére való áttevésében, akaratelhatározásuk ugyanis a vádlottak magatartása folytán teljesen le-

volt nyugózve.

Az erőszakkal, vagy fenyegetéssel elvett, vagy esetleg az erőszak, illetve fenyegetés hatása alatt assértett által átadott dolgot, a tettesnek, hogy cselekménye a rablás tényálladé-
kát megvalósítsa, azzal a szándékkal kell elven-
nie, hogy azt eltulajdonítsa, mert ha csak hasz-
nálatra, vagy kölcsön, vagy bármi más, nem eltulaj-
donítási szándékkal vétetik el az idegen dolog,
nem rablás, hanem zsarolás tényálladéka forog
fenn.

A mi pedig az elvett dolog értékét
illeti, itt nem tesz különbséget a törvény a
kisebb, vagy nagyobbértékű dolog elvitele sze-
rint, mert míg az erőszak nélküli lopésnál a
minosító értékhatárnál alacsonyabb értékű in-
góság jogtalan eltulajdonítása csak vétség,
sőt bizonyos esetekben csak kihágás, addig a

lopásnál elkövetett erőszak, vagy fenyegetés, a legcsekélyebb értékű dolog jogtalan eltulajdonítást is rablás büntettévé minősíti.

Igy a mezőrendőri kihágás is rablássá minősül, ha az elvétel erőszakkal, vagy fenyegetéssel történik.

Természetesen, minthogy a rablás nagyon elleni büncselekmény, ebből az következik, hogy ennek tárgya is kell, hogy pénzben kifejezhető vagyoni értékkel bírjon.

Míg a 344 §. esetében, vagyis a szoros értelemben vett rablásnál a tettes az erőszakot, vagy fenyegetést a dolog elvétele előtt, vagy azzal egyidejűleg alkalmazza, de az erőszakra irányuló szándéka, mindenesetre már az elvétel előtt meg kell, hogy legyen, mert hiszen ez teszi cselekményét rablássá, addig a 345. §.

ban meghatározott rablásnak tekintendő lopásnál, a tettesnek a lopás megkezdésénél még nincs szándéka erőszakot, vagy fenyegetést alkalmazni, a dolog elvételének véghezvitele céljából. Itt a tolvaj csupán lopási szándékkal kezd hozzá cselekménye végrehajtásához s csak midőn tettenkapják, akkor alkalmazza az erőszakot, vagy fenyegetést.

A rablásnak tekintendő lopásnak a 345.§-ban meghatározott esetében a tettenkapott tolvaj két okból használhatja az erőszakot, vagy fenyegetést.

Az egyik eset az, mikor lopás közben érik tetten s a lopás véghezvitele, befejezése céljából alkalmazza az erőszakot, vagy fenyegetést, - a másik eset az, amikor a lopott tárgy már nála van, tetten érik és a lopott

tárgy megtartása végett erőszakot, vagy fenyegetést használ.

Az első eset egyetlen, egyszerű dolog ellopásánál, ahol a lopás egyetlen aktusból áll, fogalmilag alig képzelhető el, mert a lopás jogi természeténél fogva, az már a tolvajnak a dolog birtokába való helyezkedésével be van fejezve, - hanem csak olyan esetben, ahol a lopás véghezvitele a tettesnek nem pillanatnyi, hanem többé kevésbé hosszabb idejét veszi igénybe. Így pl. az asztalon levő órának ellopása közben, t e t t e n é r é s esetén erőszak vagy fenyegetés használata a tolvaj részéről, a lopás véghezvitelére céljából nem képzelhető el. Előfordulhat azonban olyankor, ha pl. a tolvaj lopási szándékkal behatol éjjel, egy általa üresnek hitt szobába, ott felfeszíti a szekrényt, de abban a pillanatban, mikor a szek-

rényben levő első értéktárgyat magáhozveszi, belép valaki a szobába s meg akarja a lopást akadályozni, akkor a tolvaj elejti a kezében volt lopott tárgyat, revolvert szegez a belépőre és halállal fenyegeti azt, ha szól, vagy mozdul s midon az őt meglepő egyén ekként megfélemlítve ellenállásra, vagy zajütésre képtelen, a tolvaj felveszi az elejtett tárgyat, esetleg még többet hozzávesz és távozik.

A tettenkapás másik esetében pedig, mikor a már befejezett lopásnál a lopott dolgot erőszakkal, vagy fenyegetéssel akarja a tolvaj megtartani, a tolvaj által használt erőszak, vagy fenyegetés csak akkor minősíti rablásnak tekintendő lopássá a cselekményt, ha az erőszak, vagy fenyegetés a lopott dolog megtartásának biztosítására irányul, míg ha az a menekülés biztosita-

sa végett használtatik, a lopással anyagi halma-
zatban külön bírálendő el.

A bíróságnak tehát e szakasz alkalmazhatá-
sa végett, ha a tolvaj erőszakot, vagy fenyegetést
alkalmaz, két körülményt kell különösen tisztáz-
ni, nevezetesen, hogy tettenkapás történt-e és
hogy a tolvaj által alkalmazott erőszak a lopás
véghezvitele, illetve a lopott tárgy megtartása
végett történt-e.

A tettenkapás tekintetében a tényállás
könnyen tisztázható, ha a tolvajt lopás közben
lepték meg. Ha azonban a tolvaj a lopást befejez-
te s annak színhelyéről is távozott, kérdés, hogy
fennforog-e tettenkapás. Erre nézve a birói gya-
korlat nyújt felvilágosítást. Ez pedig azt mondja,
hogy tettenkapás nemcsak azon esetben forog fenn,
ha a tolvaj a lopás végrehajtása közben lepetik

meg, hanem akkor is, ha a lopás elkövetése után azonnal üldözőbe vétetik, sőt a tettenérés jogi ismervét nem zárja ki az a körülmény sem, ha a tolvajt nem az elkövetés helyén érik.

Tettenérés esetének tekintendő tehát az is, amikor a meglopott gazda egy óra múlva veszi csak észre, hogy a sertéseit a karából elhajtották s lórapapva, a nedves úton azok nyomai után haladva, eléri a sertéseit hajtó tolvajt, akinek a lopott sertések megtarthatása végett alkalmazott erőszaka, az addig csak lopásnak tekintendő cselekményét most már rablásá minősíti, a 345 §. szerint. Ilyen esetben ugyanis az "elvétele" még nincs teljesen befejezve, mert a tolvaj a lopott dolgot még nem helyezte biztonságba.

Ha azonban a tolvaj a lopott dolgot

már biztonságba helyezte, vagyis az elvételt már befejezte s csak azután fedezik fel a lopott dolgot nála, az annak megtartása végett alkalmazott erőszak már nem minősíti rablássá a cselekményt, hanem külön bírálendő el halmazatban a lopással együtt. Tehát, ha az előbbi példában szereplő sertéstolvajt már a saját tanyáján, a sertések legeltetése közben fedezték volna fel, a tettenkapás jogi ismérve nem lett volna megállapítható.

Rávilágít erre az elvre a Kuria következő ítélete is: "Eltekintve attól, hogy a szőlőpásztor a vádlott által már ellopott dolgoknak elhelyezése után érkezett a helyszínére, midőn a lovaspást megállapító elvétel már be volt fejezve: a tényállásból kitűnik még az is, hogy a vádlott az őt lefogva tartó őrt azért bántalmazta és fenyegette, hogy a letartóztatástól meneküljön. Mint-
hogy tehát az őt elleni erőszakot nem a lopott

dolgoknak megtartása végett használta, a 345 §-t nem lehetett megállapítani."

Ez az ítélet egyben például szolgálhat arra is, hogy mikor az elvétel már be van fejezve, egyrészt nem alkalmazható az erőszak a dolog megtartása végett, másrészt, hogy nem a dolog megtartása végett alkalmazott erőszak nem állapítja meg a 345. §-ban foglalt tényállást.

Tehát a menekülés biztosítása végett alkalmazott erőszak, vagy fenyegetés külön önálló büntetési cselekményként szerepel az egyébként fennforgó lopás mellett. Így nem állapítható meg a 345. §-ban foglalt rablás, ha a vásári tolvaj menekülés közben a lopott dolgot eldobja, de az öt pár lépéssel arrébb elfogó rendőrrel erőszakoskodik, hogy tőle menekülhessen, mert a lopott tárgyat eldobta s így nyilvánvaló, hogy az erőszakot nem

annak megtarthatása végett alkalmazta.

Az erőszak és fenyegetés mértékére vonatkozóan a 344 §-beli rablás megvilágításánál előadottak állnak fenn itt is és ugyancsak fennáll az is, hogy a lopott tárgy értékére való tekintet nélkül, rablássá minősíti a lopást a fentiek szerint alkalmazott erőszak, illetve fenyegetés s ezen szakasz szerint elkövetett bűncselekmény, a tettes elszántságára és veszélyességére tekintettel, ugyanolyan sullyal esik az elbírálás mérlegébe, mint a szoros értelemben vett rablás.

A 346. §-ban meghatározott bűncselekménynél, a lopás elkövethetése végett a tettes, azt a személyt, aki abban meggátolhatná, tehát annak lehetővé tétele céljából helyezi öntudatlan, vagy védelmére tehetetlen állapotba. Tehát ez a cselekmény inkább közelebb áll a 403.

rabláshoz, mint a lopáshoz, hiszen az öntudatlan, vagy védelmére tehetetlen állapotba helyezése valakinek, az idegen dolog eltulajdonításával, az eszköz és cél viszonyában van. Ha a törvény mégis nem tekinti szoros értelemben vett rablásnak, ennek oka az, hogy az öntudatlan, illetve védelmére tehetetlen állapotba való helyezése a sértettnek az ő tudta nélkül történik, tehát a tettes cselekménye egyrészt vakmerőségében sokkal egyhébbnek tekintendő, mint a rablási erőszaknál, másrészt annál kevésbé veszélyes is.

Ez az eset fennforog akkor, ha a tettes kábítószerrel elkábítja, vagy elaltatja, szeszessítállal leitatja, vagy esetleg alvás közben összekötözi azt a személyt, aki őt a lopás elkövetésében meggátolhatná...

A tettes szándékának itt is a lopásra

kell irányulnia s az öntudatlan állapotba helyezésnek is ebből a célból kell történnie, mégpedig erőszak alkalmazása nélkül, mert ha erőszak is fennförog, akkor természetesen a közönséges rablás tényálladéka áll fenn.

A cselekménynek itt is olyannak kell lennie, hogy az öntudatlan, vagy védelmére tehetlen állapotba helyezett egyén cselekvési képességét, akaratát, ellenállását teljesen lekösse és egyenesen valamely személy ellenállóképességének lenyűgözésére, megbénítására kell irányulnia. Mert pl. valamely ház ajtajának, kívülről, a tolvaj által elővigyázatból, oly célból való elzárása, hogy az elkövetni szándékolt lopás véghezvitele közben hirtelen meg ne lehessenek, nem tekinthető közvetlenül valamely személy ellenállóképességének a Btk. 349. §-a

értelmében vett megbénítására irányzott cselekménynek.

Végül, az öntudatlan, vagy védelemre tehetetlen állapotba helyezésnek a lopást megelőzően kell történni, mert ha lopás közben, annak véghezvitele, vagy a lopott dolog megtartása végett alkalmaz a tettenkapott tolvaj pl. kloroformot, cselekménye a 345 §. szerint minősül.

A rablás büntette a 344. és 346. §-ok esetében, a dolog elvételével van befejezve. Ha tehát a tettes, csak az erőszakot, vagy fenyegetést, illetve öntudatlan, vagy védelemre tehetetlen állapotba helyezést követte el, de a rablásnak a lopási tényálladékát már nem valósította meg, akár attól való elállás, akár megakadályozása miatt, cselekménye csak a fenti szakaszok-

ban meghatározott bűncselekmények kísérlete lesz.

A 345.§-ban meghatározott büntett a személyek elleni erőszak, vagy fenyegetés megtörténte folytán, abban az esetben, ha az erőszak illetve a fenyegetés a lopott dolog megtartása végett alkalmaztatik, be van fejezve. Ez esetnek tehát kísérlete nincs. Mert ha nincs erőszak, vagy fenyegetés, a cselekmény csak lopás és nincs szó a 345.§-ban foglalt büntetről, mihelyt azonban erőszak, vagy fenyegetés merül fel, előáll a 345.§-ban foglalt rablás befejezett büntette.

Ugyanez volna ahelyzet a lopás véghezvitele céljából alkalmazott erőszak, vagy fenyegetés esetén, de itt abból az okból, hogy ez esetben fogalmilag nem volna elképzelhető a

kisérlet. Mert ha lopás közben nem érik tetten a tolvajt, nincs erőszak, ha tettenérik és a lopás befejezése végett nem használ erőszakot, vagy fenyegetést, csak lopás kísérlete áll fenn, ha pedig erőszakot vagy fenyegetést alkalmaz, a 345.§-ban irt rablás büntette nyomban be van fejezve. A törvény intentiójából azonban az folyik, hogy ez a bűncselekmény, ami a büntethetőség szempontjából mégis egy fokkal alacsonyabban áll a szorosan vett rablásnál, szintén bírják kísérlettel s ehez képest a cselekmény bevégettnek csak akkor tekintetik, ha az alkalmazott erőszak, vagy fenyegetés folytan a tettes a lopást be is tudta fejezni.

A rablás eseteinek büntetési tételeiről - valamint a zsarolásról sem - mint értékes célkitűzéséhez nem szükséges elemről, nem

kivánok szólani.

□

Most térjünk át a zsarolásra vonatkozó jogszabályokra, amelyek a következők:

Btk. 350. §.

"Aki azon célból, hogy magának, vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzon, valakit erőszakkal, vagy fenyegetéssel valaminek cselekvésére, eltűrésére, vagy elhagyására kényszerít: amennyiben cselekménye súlyosabb büntetendő cselekményt nem képez - a zsarolás vétségét követi el és három évig terjedhető fogházzal büntetendő."

351. §.

"A zsarolás vétségét követi el és a 350. §. szerint büntetendő az, aki azon célból, hogy magának, vagy másnak vagyoni hasznot szerezzon, valakit rágalmazó, vagy becsületsértő állításának

nyomtatvány által való közzétételével fenyeget."

352. §.

"A zsarolás vétségének kísérlete is büntetendő."

353. §.

"Büntetést képez a zsarolás és öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha:

1. a zsaroló gyilkossággal, súlyos testisértséssel, gyújtogatással, vagy más súlyos vagyoni kár okozásával fenyeget;

2. a közhivatali minőség színlelésével, vagy valamely hatóság hivatalos rendeletének ürügye alatt követtetett el."

A 354. §. mint kifejezetten büntetésre vonatkozó jogszabály, nem képezi értekezésem tárgyát.

ha a 350. §-t összehasonlítjuk a 344. §-

szal, nyolcban szembevünik a két szakasz azon hasonlósága, hogy az elkövetés eszköze a zsarolásnál is, miként a rablásnál az erőszak és a fenyegetés, de a zsarolásnak egy másik /lényegében csak közelebről meghatározott/ esetét megjelölő 351.§-ban, valamint a büntette minősített eseteket meghatározó 353.§-ban körülírt zsarolásnak az elkövetési eszköze is megint csak a fenyegetés.

Bár -mint később látni fogjuk- e bűncselekmény céljában már könnyebben megkülönböztethető módon, elválnak a rablás büntettétől, mégis különös fontossággal bír a két bűncselekmény elhatárolásánál, a kettőnél használatos erőszak és fenyegetés megkülönböztetése. E tekintetben a 350.§-ban foglalt azon kitétel, hogy "amennyiben cselekménye súlyosabban büntendő

cselekményt nem képez", - helyes utbaigazításul szolgálhat s ebből következtetve megállapíthatjuk, hogy a zsarolásnál használt erőszak, az az erőszak, ami a rablási erőszakig nem terjed.

Vagyis, míg a rablásnál az erőszak, általában vis absoluta, ami nem enged választást a sértettnek a dolog átadása, vagy az ellenállás között, addig a zsarolási erőszak nem zárja ki a választást az ellenállás és a tettesek kívánta eredmény között.

Lehet az erőszaknak az az esete pl. ha a tettes a sértettet a szobájából nem akarja kiengedni, addig míg alá nem ír neki egy váltót, nem nyugözi le teljesen a sértett ellenállóképeségét és akarateréjét s nem bír a közvetlen ellenállhatatlan kényszer hatásával, úgy hogy módjában áll választani az ellenállás és a

váltó aláírása között. Az alkalmazott kényszernek ez a módja zsarolási erőszak, mely oly cselekmény elkövetésére akar valakit rábírni erőszakos módon, hogy abból magának, vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, amit másképen nem követné el.

De az erőszaknak zsarolási erőszakig nem menő bármely más módja is alkalmas a zsarolás tényálladékanak létesítésére, természetesen az egyéb tényálladáki elemek fennforgása mellett. Így zsarolási erőszak a fizikai erőnek a megtámadott személy ellen, habár ennek testét érintő és sértő alkalmazása - mint pl. nyakon fogás, a mellnek megragadása, a kéznek megszorítása stb. - azon célból, hogy a megtámadottat a megtámadónak tet-szo akaratelhatározására és vagyoni hasznot nyújtó teljesítésre jogtalanul kényszerítse.

Ami a zsarolásnál használható fenyegetést illeti, ennek jóval tágabb a köre, mint a rablási fenyegetésé. Itt a 347.§-ban irt körvonalazás nem használható fel irányelvül. Mert míg az ott meghatározott fenyegetés korlátozva van az élet, testi épség, ^{ellen irányult} illetve súlyos vagyoni veszélyt magában foglaló fenyegetésre, azonkívül időbelileg is korlátozva van azzal, hogy a rabló a fenyegetésben foglalt veszély közvetlen, tehát nyompani bekövetkeztét helyezi kilátásba, addig a zsarolási erőszak a sértettnek bármely java, tehát nemcsak vagyoni java, vagy testi épsége ellen, így becsülete, családi nyugalma, saját vagy hozzátartozóinak jóhíre, hitelképessége stb. ellen irányulhat és időbelileg sincs a közvetlen bekövetkezésre korlátozva, hanem a fenyegetés később, sőt a fenyegetés helyétől távolesó helyen bekö-

vetkezhető veszélyt is foglalhat magában.

Zsarolási fenyegetés tehát az, amikor valakit azzal akarnak akaratával ellenkező tevékenységre bírni, hogy ha nem teszi meg a kívánt cselekményt, fel fogják gyújtani a szérüskertjét. Ezesetben a fenyegetésben foglalt, bár súlyos vagyoni veszély, nem közvetlen, de alkalmas arra, hogy a sértettnek az akaratelhatározását befolyásolja.

De amint fentebb mondtam, nemcsak a vagyonában érhető veszéllyel lehet valakit zsaroló módon fenyegetni, hanem jóhírnevében is, miért is zsarolást képez vádlottnak az a cselekménye, hogy a vidéki kereskedőt azzal akarta tőle való áruvásárlásra kényszeríteni, hogy ha nem teszi ezt, akkor azoknál a negykereskedőknél, ahol a sértett kereskedő vásárol, azt fogja rö-

la hiresztelni, hogy fizetése képtelenség előtt

all.

Zsarolási fenyegetés a becsületsértéssel, vagy ragalmazással való fenyegetés is. Zsarolást képez tehát vádlott azon cselekménye, hogy sértettet a nála levő zálogtárgya kiadására azzal a fenyegetéssel akarta kényszeríteni, hogy ellenkező esetben a menyasszonya családja előtt azt fogja állítani, hogy azt tőle sértett lopta s így sértett, aki ennek ellenkezőjét bizonyítani nem tudna, kellemetlen helyzetbe fog kerülni.

A zsarolásnak gyakori példája a feljelentéssel való fenyegetés is. E tekintetben aszerint állapítandó meg a zsarolás, hogy vajjona feljelentés jogos módja-e a feljelentéssel fenyegető célja elérésének, vagy sem. Mert ha va-

Valaki a bizományosát a bizományi áruval való elszámolásra azzal akarja kényszeríteni, hogy ha ezt nem teszi, az illetékes hatóságnal feljeleníti, az nem képez zsarolást, mert jogos követeléséhez jogos úton akart hozzájutni. Mert ezesetben a fenyegetés épp annyira nem bűncselekmény, mintha a feljelentést meg is tette volna.

Ha azonban a feljelentéssel való fenyegetéssel valaki jogtalan vagyoni hasznot akar elérni, mint aki pl. a tettenkapott tolvajt feljelentéssel fenyegeti s attól a fenyegetés kényszerével jogtalan vagyoni hasznot akar kicsikarni, ily esetben a cél eszközüül felhasznált jogos cselekmény is jogtalaná és büntetendővé válik. Mert a feljelentés jogának gyakorlása nem használható arra, hogy másnak bűnös

cseelkménye jogtalan vagyoni haszon szerzésére
használtassék fel.

Zsarolást állapít meg a birói gyakorlat
a vagyoni haszon eléré^{sé} céljából fegyelmi fel-
jelentéssel, vagy felettes hatóságnál leendő fel-
jelentéssel való febyegetésnél is. Így zsarolás
vétségének kísérletében mondotta ki bünösnek a
Kuria, azt a vádlottat, aki a sértett katonatisz-
tet azzal szólította fel, katonai becsületszavának
lekötésével fizetni ígért tartozása megfizetésé-
re, hogy ellenkező esetben őt felettes katonai
hatóságánál feljelenti. Mert valamely követelés
behajtása a polgári bíróság, nem pedig a katonai
hatóság hatáskörébe tartozik s a fenyegetés bevál-
tása esetén a sértett becsületügyi eljárásnak
lett volna kitéve és így a fenyegetés alkalmas
arra, hogy a sértettet fizetésre rábírja.

Éppígy ügyvédjelöltnek az ügyvédi kamaránál, azaz magánjogi követelések behajtására hataskörrel nem bíró és így az ügyet csakis fegyelmi és felügyeleti szempontból elbírálni hivatott hatóságnál való feljelentéssel való megfenyegetése: zsarolási eszköz.

A feljelentéssel való fenyegetés tehát mindakkor, amikor a feljelentés nem jogos eszköze, hanem csak az azzal okozható kellemetlenségtől való félelemmel való kikényszerítése a fenyegető által elérni kívánt vagyoni haszonszerzésnek: zsarolási fenyegetés.

Az a körülmény bármily irányu zsarolási fenyegetésnél, hogy a fenyegető képes-e a fenyegetést beváltani, vagy nem, a zsarolás megállapítására nézve közömbös, csupán az a döntő, hogy a fenyegetésben foglalt veszély alkalmas-e

sértett megfélemlítésére s így akaratának megváltoztatására, vagy sem. Így a Kuria, akkor, amikor a vádlott szóval és írásban ismételve lelvéssel fenyegette a sértettet s így a sértett vádlott elhatározását joggal komolynak tarthatta, arról pedig, hogy a revolver rossz volt, tudomása nem lehetett, -zsarolás büntetést állapította meg.

Nem állapította meg azonban a Kuria a zsarolást vádlott ellen, aki azzal akart a községi jegyzőtől pénzt kérni, hogy ha nem ad, bűnvádi feljelentést tesz ellene, mert ez a fenyegetés, a törvényt ismerő sértettben nem volt alkalmas félelem gerjesztésére.

A zsarolási fenyegetésnek tehát olyan-
nak kell lennie, hogy az a sértett ellenállá-
sát legyőzze és a vádlott részéről szándékolt

eredményt létrehozza, tehát a fenyegetésnek kényszerítő hatása a megfenyegetettre nézve objektíve megállapítható legyen.

A zsarolásnál használt fenyegetés egyik kiemelkedő esete a becsületsértő, vagy rágalmozó állításnak nyomtatvány útján való közzétételével való fenyegetés, amit a törvény a 351.§-ban külön kiemel. Ez azonban csak a zsarolási fenyegetésnek egyik, a törvény által külön kiemelt, közelebbről meghatározott fajtája, miért is mielőtt a 350.§.-ban meghatározott zsarolás tényálladási elemeinek ismertetésében továbbmennék, helyesnek tartom a fenyegetésről szóló megvilágítással együtt, pár szóval erről a szakaszcól megemlékezni.

Itt a tettes zsarolási célzattal becsületsértő, vagy rágalmozó állításának nyomtatvány

által való közzétételét helyezi kilátásba s a sértettet ezzel akarja megfélemlíteni. A törvény e szakaszban nem a fenyegetéssel való kikényszerítést, hanem mindjárt magát a zsarolási célból való fenyegetést tekinti bűncselekménynek. Tehát itt a zsarolási fenyegetés önálló bűncselekményként szerepel, miért is közömbös az, hogy általa a tettes a kívánt eredményt eléri-e, vagy sem, mert az itt jelzett fenyegetés megtételével, a tettes a bűncselekményt már be is fejezte.

Ha azonban a fenyegetést be is váltja a tettes és a becsületsértő, vagy rágalmazó állítását nyomtatvány útján közzé is teszi, akkor a közlés tartalmához képest, sajtó útján elkövetett becsületsértés, illetve rágalmazás is fennforog.

A fenyegetésről fentebb elmondottak, egyébként az e szakaszban meghatározott fenyege-

tésre is állanak.

Végül a zsarolás büntetési esetét külön kiemelő 353.§-t is,mielőtt a zsarolás eszközeinek tárgyalását befejezném,- tekintve, hogy a zsarolás fogalma egységes,- szintén itt tartom helyesnek letárgyalni.

Az 1.pontban meghatározott fenyegetés, amely szerint a zsaroló gyilkossággal,súlyos testisértéssel,vagy súlyos vagyoni kár okozásával fenyeget,mint látjuk megegyezik a 347.§-ban körülírt fenyegetéssel s így a rablásnál is éppugy előfordulhat,mint a zsarolásnál.A fenyegetés fokozottabb veszélyessége teszi indokolttá a büntetési minősítést is.A fenyegetésnek ezt a veszélyesebb fajtáját az különbözteti meg a rablási fenyegetéstől,hogy egyrészt vagy nem közvetlen bekövetkező veszéllyel fenye-

get a tettes, vagy másrészt nem ingó dolog azon-
nali elvételére, illetőleg kényszerített átadá-
sára irányul a tettes szándéka.

Meg kell még e fenyegetésekre vonat-
kozólag azt is állapítanunk, hogy vajjon a tet-
tesnek világos szavakkal ki kell-e fejeznie, hogy
a fenyegetett személyt, ha a kényszerítésnek nem
enged, életétől megfosztani, vagy súlyosan sérel-
mezni akarja, - avagy elég az oly fellépés, amely-
ből a fenyegetett magára nézve a veszély fennfo-
rogni látja. Ez főleg akkor történik, ha a rabló,
vagy zsaroló fegyveresen éjnek idején s többed-
magával lép fel. A Kuria etekintetben kimondotta,
hogy "fenyegetés alatt a törvény nemcsak szóval
kinyilvánított fenyegetést, de mindazon eszköz
felhasználását érti, mely valamely rögtön bekövet-
kezhető hátrány félelme által erkölcsi kényszert

okoz" és szerint "a fegyveres megtámadásban már magában benne van az életveszélyes fenyegetés." Ehez képest a fenyegetés minősége alapján, mindannyiszor meg szokta állapítani a rablás vagy zsarolás büntettét, midőn a tettes fegyveresen lépett fel.

A 353. §. 2. pontjában meghatározott büntetnél, amikor zsarolás közhivatali minőség szinlelésével, vagy valamely hatóság hivatalos rendeletének ürügye alatt követtetett el, magában a tettesnek ilyen irányu fellépésében áll a tettes akaratát befolyásoló kényszerítés. Itt az államhatalom tekintélyének csalárd felhasználása és ezáltal a közbiztonság nagyobb fokú veszélyeztetése is indokolta teszi a cselekmény súlyosabb büntetőjogi beszámítását.

A zsarolásnál használt erőszak és fe-

nyezetés letárgyalása után nézzük a zsarolás tényálladékanak további elemeit:

A 35o. §. azon szavaiból, hogy "maganak, vagy másnak jogtalanu vagyoni hasznot szerezzen, valakit..... valaminek cselekvésére, eltűrésére, vagy elhagyására kényszerit", következik, hogy a cél: vagyoni haszon szerzése, még pedig valakinek cselekvésre, eltűrésre, vagy elhagyásra való kényszerítésével.

Nézzük tehát előbb a "cselekvést, eltűrést is elhagyást" amire tulajdonképen kényszerit a tettes valakit, az eddig letárgyalt erőszak, vagy fenyegetés eszközeivel.

A cselekvés, eltűrés, vagy elhagyás különböző lehet. Oly alakban is megnyilvánulhat, mint a rablásnál, pl. ha a megtámadott átadja ingó dolgát. Ezesetben a kényszerítés eszköze-

nez képest minősül a tettes cselekménye rablás-
sa, vagy zsarolás. Na tehát az erőszak, vagy fe-
nyegetés, melynek folytán valaki az ingó dolgát
átadja, vagy annak elvételét eltüri, vagy védel-
mét elnagyja, olyan, hogy a megtámadottnak nem
nagy választási lehetőséget az ellenállás és a
tettes, vagy tettesek kívánta eredmény között,
a büncselekmény rablás lesz, zsarolás lesz azon-
ban akkor, ha a zsarolás, vagy fenyegetés kisebb-
fokú, vagy a fenyegetés később bekövetkező ve-
szélyre utal, tehát a sértetben alkalmas ugyan
félelmet kelteni, de a sértett akaratelhatározá-
sát nem nyugózi le teljesen.

Az ingó dolog átadására való kénysze-
ritésnél különbség ezután még az is, hogy az a
tettesre nézve idegen dolog volt-e, vagy nem.
Mert ha az erőszakkal, vagy fenyegetéssel elvett

dolog a tettesnek sajátja volt, a kényszerített elvétel még nagyobb erőszak mellett sem rablás, hanem zsarolás.

Ha azonban a kényszerítés nem valamely ingó dolog átadására, vagy elvételére irányul, így pl. ha a sértett egy rá nézve hátrányos kötelezvényt aláír, vagy rá nézve előnyös okiratot megsemmisít, esetleg egy harmadik személlyel megkötni szándékolt szerződés kötésétől eláll: ekkor cselekvése, eltérése, vagy elhagyása mindenkor zsarolási kényszerítés tárgya.

Az eltérés és elhagyás között egyébként különbség alig van, mert aki kényszerítés folytán valamit elhagy pl. vagyona védelmét, abban hagyja, az egyszersmind eltüri a támadó által reá gyakorolt kényszert. Különbség tehát csak annyiban állítható fel, hogy midőn valakit ellenállhatatlan

kényszer kényszerít a tétlenségre, ez eltűrés, na pedig kisebbfokú kényszer folytán mulasztja el a vagyona védelmét, akkor magatartása amely látszólag önelhatározásból származik: elhagyás.

A megtamadott cselekvése, vagy eltűrése az erőszak között, vagy fenyegetés között okozati összefüggésnek kell lennie, mert különben a kényszerítés fogalmilag ki van zárva. Tehát szükséges a zserolás létesüléséhez, hogy a megtamadott éppen az erőszak, vagy fenyegetés közvetkeztében határozza el magát a cselekvésre, eltűrésre, vagy elhagyásra.

A kieroszakolt cselekvést egyébként a sértett, vagy valaki más teljesítheti később is, nemcsak az erőszak, vagy fenyegetés elkövetése alatt, vagy közvetlen azután, mert az erőszak, vagy fenyegetés által előidézett félelem to-

vabb is tarthat s ily esetben is fennáll az okozati összefüggés.

Végre az sem szükséges az okozati összefüggéshez s így a zsarolás bűncselekményének megállapításához, hogy az a személy, aki ellen az erőszakot, vagy fenyegetést közvetlenül alkalmaznak, azonos legyen azzal, aki a kényszerítés folytán cselekszik. Így pl. ha valaki a lopáson ért fiút feljelentéssel fenyegeti avégett, hogy tőle váltságdíjat kapjon s a fiu helyett az apja fizeti ki a váltságdíjat: a zsarolás megállapítandó.

Ami a vagyoni hasznot illeti, etekintetben mindenekelőtt leszögezhetjük, hogy a haszonnak olyannak kell lenni, ami pénzben kifejezhető, mert ez folyik a szó tulajdonképeni értelméből. Tehát a zsarolási eszközzel elérni ki-

vant célnak olyannak kell lenni, hogy a zsarolónak, vagy esetleg másnak -de természetesen nem a sértettnek- a vagyonát gyarapítsa, vagy legalábbis ot vagyoni előnyhöz juttassa, akár közvetlen, akár közvetett módon. A vagyoni előny tehát nemcsak úgy értendő, hogy a kényszerítés folytán a tettesnek, vagy más személynek, akinek a tettes vagyoni hasznát kíván megszerezni, a vagyona közvetlenül gyarapodik, hanem úgyis, hogy ezáltal esetleg már meglevo vagyonát biztosítja, értékesítését megkönnyíti, vagy az azt fenyegető kárt elhárítja.

Zsarolás tehát a vendéglőben az elfogyasztott ételek és italok ára kifizetésének erőszakkal, vagy fenyegetéssel való kikényszerítése. Vagy a hitelezőnek arra való kényszerítése, hogy készpénzkövetelése helyett árut fo-

gadjon el, amikor is a könnyebb értékesítés foly-
tán származik a vagyoni haszon szerzése.

De zsarolást képez, mint fentebb lát-
tuk a tettes saját ingó dolgának a sértettől va-
ló erőszakos elvétele is, mert ez is tulajdonké-
pen vagyoni haszon célzatával bír. Nem érdekte-
len ugyanis az a vagyoni állapotára valakinek,
hogy valamely dolga nála van-e és azzal rendel-
kezni képes, vagy pedig valaki birtokában tartja
és azt hasznosítani nem tudja.

Eppen ezen a ponton kapcsolódik beke
a kérdésbe annak a megállapítása, hogy a törvény
szövegében lévő "jogtalanul" szó arra vonatko-
zik-e, hogy jogtalan vagyoni hasznot szerez a
zsaroló, vagy pedig arra, hogy a vagyoni hasznot
jogtalanul szerzi, tehát a mód, ahogy megszerzi,
az jogtalan. Idevonatkozóan a törvény megalkotá-

sa óta a birói gyakorlat különbözőképen alakult.

Eleinte a birói gyakorlat arra az állaspontra helyezkedett, hogy a " zsarolásnak a követelés jogtalan volta tényálladási elemét nem képezi s csakis a módnak kell jogtalannak lenni, mellyel az esetleg. jogos követelés biztosítása, vagy behajtása céloztatik, az a körülmény tehát, hogy a vádlott követelése jogos volt-e, vagy jogtalan, bűnösségének megállapítására nézve közömbös."

Később az irodalom szinte egyöntetű megállapítására, miszerint a törvény szövegében a "jogtalanul" szó csak stiláris hiba s az a vagyoni haszon jogtalanságára vonatkozik, egyideig hajlott a birói gyakorlat arra, hogy a követelés jogossága esetén ne állapítsa meg a

zsarolást. Így nem állapította meg a zsarolást a Kuria vádlott terhére, ki egy cigányt a kölcsönvett hegedüért járó egy forint használati díj kifizetésére erőszakosan akart kényszeríteni, mert nem azért követte el a cselekményt, hogy ezáltal magának, vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, hanem azért, hogy jogos követelését megkaphassa.

Az újabb joggyakorlat azonban ismét szorosán ragaszkodik a törvény szószerinti szövegéhez és a zsarolás megállapításánál a vagyoni haszon szerzésének módjában keresi a jogtalanosságot.

Tehát ami a bűncselekmény létrejöttéhez szükséges s z a n d é k o t illeti, ami egyrészt a haszon szerzésére irányul, másrészt az ennek megszerzése végett alkalmazandó

dő erőszakra, vagy fenyegetésre, - a haszonszerzésre vonatkozólag nem kell jogtalannak lenni, mert a zsarolás fennáll akkor is ha jogos vagyoni haszonszerzés céljából jogtalan kikényszerítési módra irányul a tettes szándéka.

A vagyoni haszon, mint célzat azonban mindig elengedhetetlen.

A zsarolás a 351.§-ban foglalt eset kivételével, akkor van befejezve, ha az erőszak, vagy fenyegetés által kényszerített személy, a kényszerítés következtében az ellenállással felhagy s a kényszerítésnek engedve, magát a tettes által követelt cselekvésre, türésre, vagy elhagyásra elhatározza. A cselekmény bevégzettségéhez a tettes által célbavett vagyoni haszon bekövetkezése nem szükséges.

Ha azonban a tettes által gyakorolt

erőszak, vagy fenyegetés a sértett ellenállását nem győzte le, bár annak legyőzésére alkalmas lett volna, a cselekmény csak kísérlet marad.

A 351.§-ban foglalt cselekménynek, mint azt fentebb említettem, kísérlete nincs, s az már a megtett fenyegetéssel befejezett cselekményként követik el.

• • •

Az előadottak szerint, tehát megállapíthatjuk, hogy a rablás és zsarolás közötti különbséget, egyrészt az alkalmazott erőszak mérve közötti különbség, másrészt az a különbség adja, hogy a tettes szándéka, valamely idegen ingó dolognak a más birtokából, vagy birtalatából eltulajdonítási szándékkal való elvételére, - avagy másnemű vagyoni haszon elérésére irányul.

na tehát az erőszak, illetve a fenyege-

tés oly mérvű, hogy a sértettnek nem ad választási lehetőséget az ellenallas és a tettes által elérni kívánt eredmény között, mindazon esetben, amikor a tettes szándéka idegen ingó dolog elvételére irányul: rablás állapítandó meg, ha pedig a kényszerített személynek módjában állt a tettes által kívánt eredmény és az ellenállás között választani: a cselekmény zsarolás.

Ha a fenyegetés közvetlenül bekövetkező súlyos veszélyt rejt magában, idegen ingó dolog elvétele céljából, a bűncselekmény rablást képez, míg zsarolás állapítandó meg, ha a fenyegetés később bekövetkezendő, vagy a helyszintől távolabb eső helyen előidézendő veszélyre irányul.

Ha az alkalmazott nagyobbfokú erőszak, vagy veszélyes fenyegetés az idegen ingó dolog nyombani kényszerített átadására irányul: a

telen, hogy a legfokozottabb fizikai erőszakkal, vagy a legsúlyosabb nemü fenyegetéssel véghezvitt kényszerítés is, ha az nem ingó dolog birtokára, vagy birlalatára, hanem másnemü vagyoni haszon szerzésére irányul, a bűncselekmény mindig zsarolásnak minősítendő.

REPUBLICAN EVIDENCE CENTER
13462 193
gyakorlati napló